

فراموشی صدای مشعل داران نفت زیر هیمنه سنگین پیمانکاران

نسرین هزاره مقدم

روزی که نه چندان دور، اشتغال در صنعت نفت و مناطق نفت خیز جنوب کشور، رویای هر جوانی بود. افول شرایط کار در جنوب کشور، بدون تردید حاصل رشد بی امان شرکت‌های پیمانکاری است. در حال حاضر با مقررات زبانی از قوانین کار در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و هجوم شرکت‌های پیمانکاری، تاجایی که قریب ۷۵ درصد کارگران نفت و گاز طرف قرارداد با این شرکت‌ها هستند، نه تنها از سطح دستمزدهای شغلی کارگران نفتی کاسته شده بلکه امنیت شغلی، روانی و جانی این کارگران به سادگی در معرض خطر قرار گرفته است.

«براهیم عرب‌زاده» از کارگران شرکت جنوب پیمانکاری شرکت تهران جنوب (تاسیسات مخازن و ذخیره سازی بندر ماهشهر) بود که هفت ماهه مردادماه، به اثر گرمای شدید جان خود را از دست داد. در همان روز حادثه، فرماندار بندر ماهشهر با انتقاد از اهمال مسئولان این شرکت نسبت به عدم تامین امکانات کمک‌های اولیه در محل کار کارگران گفت: پیش از این نیز از شرکت تهران جنوب به علت عدم تامین امکانات درمانی و کمک‌های اولیه از

سوی مسئولان شبکه بهداشت و درمان شهرستان شکایت شده بود. باین وجود مسئولان شرکت نسبت به این موضوع بی توجه بودند.

بیرانوند ادامه داد: علاوه بر این موضوع، کارگران این شرکت در ایامی که استان بیشترین دمای هوا را پشت سر می گذارد و کمیته بحران استان به کاهش ساعت کاری تاکید کرده بودند، ۱۲ ساعت در روز راد محل کار با تحمل گرمای طاقت فرسا حضور پیدا کرده اند که بدون شک با اهمال کاران نسبت به این مسأله برخورد خواهد شد.

باین حساب، شرکت‌های پیمانکاری در بخش نفت و گاز که اتفاقاً هنوز یکی از سودآورترین بخش‌های اقتصاد ایران است، حتی خود را موظف به رعایت قوانین و آیین‌نامه‌های ساعات کار و کاهش این ساعات به خاطر گرمای بالای ۵۰ درجه جنوب نمی دانند. به عبارت دیگر، این شرکت‌ها که به دنبال سودآوری هر چه بیشتر هستند، تابع هیچ قانون و مقرراتی نیستند و حمایت لازم (حتی بسیار حداقلی در حد کاستن از ساعات کار برای ممانعت از گرمزدگی) از کارگران خود صورت نمی دهند!

این اتفاق یعنی مرگ ابراهیم عرب‌زاده، چندان در رسانه‌ها بازتاب نداشت و نتوانست موجی حتی

کوته مدت علیه شرکت‌های پیمانکاری بیافریند؛ آن دسته موج‌هایی که هم در بین رسانه‌ها و هم در بین مسئولان و نمایندگان مجلس به وجود می آید اما چند روز بعد از پایان حادثه، به سادگی فروکش می کند و تمام می شود. پیش از آن، مرگ دلخراش «عمران روشنی مقدم» موج کوتاه مدتی از اعتراض به وجود آورد که البته خیلی زود فروکش کرد و دوباره کارگران پیمانکاری جنوب یعنی مشعل داران نفت و گاز کشور به امان خدا باشند.

بیست و یکم خردادماه، عمران روشنی مقدم، کارگر پیمانکاری میدان نفتی هویزه دست به خودکشی زد. همکاران این کارگر، علت را نارضایتی از شرایط شغلی اعلام کردند و گفتند: حقوق مانا چیز است و با تاخیر پرداخت می شود.

در همان زمان، اداره کار شهرستان هویزه باید کرد که این کارگران حقوق اربدهشت ماه را نگرفته اند و قراردادهای آنها نیز تمام شده است. این کارگران با عدم پرداخت حقوق و تاخیر در پرداخت دستمزد، در آرایش، در همان زمان هیاهوی کوتا همدت علیه پیمانکاران این مرگ دلخراش، در همان زمان هیاهوی بسیاری برانگیخت و منجر به

معاون روابط کار وزارت تعاون: استفاده از پیمانکار بر اساس قانون انجام می شود اما چنانچه مجلس قانونی تصویب کند که پیمانکاران نیروی انسانی حذف بشوند و قرار داد مستقیم با کارگران منعقد شود، ما از آن استقبال می کنیم

واکنش‌های متعدد شد. همه از جمله نمایندگان مجلس خواستار برچیده شدن کامل بساط پیمانکاران به خصوص پیمانکاران نفتی شدند اما اکنون که ۵۰ روز از خودکشی عمران گذشته است، نه مجلس مصوبه‌ای برای حذف پیمانکاران داشته و نه نهادهای مسئول در دولت از جمله وزارت کار، گامی برای نظارت حداقلی بر عملکرد پیمانکاران برداشته اند. به نظر می رسد که همه چیز خیلی آرام به قبل از مرگ عمران بازگشته و پیمانکاران بدون دغدغه و در آرامش کامل مشغول به کار هستند.

یکی دو روز بعد از حادثه خودکشی روشنی مقدم، «سید کریم حسینی»

نماینده اهواز، کارون، باوی و حمیدیه در مجلس و رئیس مجمع نمایندگان استان خوزستان با انتشار بیانیه‌ای نسبت به خودکشی کارگر نفتی در یکی از میدانی نفتی استان خوزستان واکنش نشان داد.

در این بیانیه آمده بود: باید به فعالیت پیمانکاران نیروی انسانی که قراردادهای ظالمانه و سودجویانه منعقد می کنند پایان داد و این کار با راهکارهای واقع بینانه محقق می شود. تنوع قراردادهای کارگری، تاریخ محدود به کارگیری کارگران، عدم پرداخت به هنگام حقوق و مزایا، یک جانبه نگری در انعقاد قرارداد و عدم نظارت صحیح سازمان‌ها و ادارات ذیربط همه و همه باعث ناامنی روانی، عدم ثبات شغلی، اضطراب و استرس، بی عدالتی و اجحاف به کارگران شده است. مجمع نمایندگان مردم خوزستان در مجلس ضمن ابراز تاسف شدید از حادثه ناگوار فقدان یکی از کارگران زحمتکش این مرز و بوم، به مدیران مربوطه برای رفع ایرادات فوق هشدار داده و از طریق مجاری قانونی مشکلات کارگران را جدیدیت و قاطعیت پیگیری خواهد کرد.

اما بعد از صدور این بیانیه و البته چند مصاحبه انتقادی با رسانه‌ها توسط نمایندگان مجلس، هیچ اقدام عملی توسط این نمایندگان برای مقابله اساسی با حضور غیرقانونی و در دسترس شرکت‌های پیمانکاری در پروژه‌های نفت و گاز صورت نگرفت. این در حالی است که چهارم تیرماه، «حاتم شاه‌کرمی» معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی درباره حذف قراردادهای پیمانکاری گفت: در حال حاضر استفاده از پیمانکار در بخش‌هایی از دولت و نهادهای عمومی بر اساس قانون انجام می شود اما چنانچه مجلس قانونی تصویب کند که پیمانکاران نیروی انسانی حذف بشوند و قرار داد مستقیم با کارگران منعقد شود، ما از آن استقبال می کنیم.

صدایی که شنیده نشد

در ایامی که از مرگ دلخراش عمران روشنی مقدم سپری شد، نمایندگان مجلس کار خاصی برای کارگران پیمانکاری صورت ندادند. همچنان پیمانکاران در پروژه‌های نفت وجود

نماینده اهواز: تنوع قراردادهای کارگری، تاریخ محدود به کارگیری، عدم پرداخت به هنگام حقوق و مزایا، یک جانبه نگری در انعقاد قرارداد و عدم نظارت صحیح باعث ناامنی روانی، عدم ثبات شغلی، اضطراب و استرس، بی عدالتی و اجحاف به کارگران شده است

دارند و کارگران را به استثمار می گیرند، دستمزدها را با ماه‌ها تاخیر پرداخت می کنند و حتی قوانین ایمنی کار (حداقلی ترین قوانین مربوط به ایمنی جانی کارگران) را رعایت نمی کنند تا جایی که چهل و چند روز بعد از مرگ عمران، «عرب‌زاده» کارگر پیمانکاری دیگری بر اثر گرمزدگی شدید در ماهشهر فوت می کند. سوال اینجاست که چرا نمایندگان مجلس قانون حذف پیمانکاران را مصوب نمی کنند و چه ملاحظاتی مانع از این کار می شود؟

در این بین، چند هزار کارگر پیمانکاری نفت و گاز با ایجاد کمپین «نه به قراردادهای پیمانکاری» خواستار حذف پیمانکاران توسط مسئولین شده اند؛ کمیته‌ای که با خودکشی عمران روشنی مقدم استارت زده شد و خیلی زود چند هزار کارگر به آن پیوستند. اعضای این کمپین از همه مسئولان مربوطه از مقامات وزارت نفت گرفته تا نمایندگان مجلس یازدهم، درخواست دارند که برای برچیده شدن بساط پیمانکاران اقدام کنند اما سوال اینجاست که آیا صدای این کارگران توسط مسئولان شنیده خواهد شد؟

یکی از کارگران پیمانکاری نفت که در این کمپین فعالیت دارد، در این رابطه می گوید: بعد می دانم صدای ما شنیده نشد. بعد از مرگ روشنی مقدم، همه رسانه‌ها به موضوع کارگران پیمانکاری ورود کردند و همه مسئولان در انتقاد از پیمانکاران گوی سبقت از هم بردند اما خیلی زود فراموش شدیم.

یادداشت

کسری بودجه؛ بیماری مزمن تأمین اجتماعی

علی حدادی، ناشر رئیس هیات مدیر سازمان تأمین اجتماعی

کسری بودجه یکی از بیماری‌های مزمن سازمان تأمین اجتماعی در چند دهه اخیر بوده است. این در حالی است که دولت این بدهی‌ها را در بودجه نمی بیند و ما مجبوریم این بدهی‌ها را در سال‌های بعد به رورسانی کنیم و در قالب سهام دریافت کنیم. البته سازمان تمایل دارد که مطالبات بیمه‌ای را نقد و به روز بگیرد اما چون امکان پذیر نیست در شرایط موجود و با توجه به وجود کرونا که باعث خلل در مسائلی و ورودی و خروجی سازمان‌ها شده، فعلاً مکانیزم تهاوت امور و دارایی‌ها را به عنوان یک انتخاب دوم پذیرفته و انجام می دهد.

دولت، شرکت‌هایی که واگذار می کند به صورت پکیج یا سبد است و در آن شرکت‌های سودده و شرکت‌های کم بازده هم وجود دارد. ضمن اینکه ساختار اقتصاد ما به گونه‌ای بود که شرکت‌هایی که در مقطعی زیان ده بودند با توجه به تغییر پایه پولی که در کشور اتفاق افتاده و نزولی که ریال در مقابل دلار پیدا کرده، همه شرکت‌ها اموال و دارایی‌شان به صفر شده و یکی از خصایصی که این شرکت‌های دولتی دارند این است که در آن اعمال سرمایه افزوده بالایی وجود دارد که اگر سازمان بتواند آنها را مدیریت کند، طبیعتاً می تواند برای سازمان مفید به فایده باشد.

همچنین باید گفت در گذر زمان با توجه به ساختار اقتصاد و پول و طلبی که ما داریم، حتی اگر دولت نظرات ما را در خصوص به روز رسانی بپذیرد و نرخ سود اوراق مشارکت را هم به صورت مرکب هم اعمال کنیم باز هم سازمان عدم النفع زیادی دارد. یعنی بدهی‌ای که ما در ۲۰ سال پیش از دولت طلب داشتیم، حتی اگر نرخ سود اوراق مشارکت را در آن اعمال کنیم باز هم جایگزین این نمی شود که اگر یک زمین با سنگ قبر خریده بودیم، الان قیمت بالاتری داشت. یکی ساختار معیوب اقتصاد ما اقتضای کند و یکی هم تجربیاتی که صندوق‌ها دارند، مثلاً در زمان جنگ اگر پول نقد داشتیم، شرکت یا ملک داشتیم، دولت نمی توانست از ما وام بگیرد.

در باره وضعیت فعلی تأمین اجتماعی و اینکه آیا دچار ورشکستگی است یا خیر، هم باید گفت در شرایط کنونی سازمان دچار یکسری مشکلات جدی‌تری شده و این مشکلات با مشکلاتی که قبلاً سازمان با آن مواجه بود تغییر پارادایمی داشت. در گذشته در بعضی از حوزه‌ها که دچار مضیق می شدیم می توانستیم جابه جایی به حوزه دیگر بدهیم. در حال حاضر از مدت‌ها قبل به خاطر یکسری قوانین مساعد یا حتی عملکرد نامساعد برخی از بخش‌ها در حوزه پوشش بیمه‌ای مزدگیرانی که اجباری است، دچار محدودیت شدیم چون بخش زیادی از اقتصاد و بنگاه‌های غیر رسمی هستند، پروانه و جواز کسب ندارند که بخواهیم کارگران را بیمه کنیم، سازمان می توانست به سمت بیمه شدگان توافقی و قراردادی شیفت شود یا بیمه شدگان اختیاری یا ابقشار خاص یا مثلاً در زمانی که کارفرمایان خصوصی دچار مشکل می شدند با خودمان را اجبران می کردیم.

کرونا در سازمان اثری چندوجهی گذاشت. در شرایط موجود بسیاری از کارگاه‌ها با تقلیل نیرو یا تقلیل شیفت دادند یا تعطیل شدند. سازمان در شرایط کرونایی نمی توانست به سراغ کارفرمایان برود و بدهی‌های معوقه خود را وصول کند. ما حدود ۳۲۰ هزار از دولت و ۵۰ هزار میلیارد تومان هم از کارفرمایان طلب داریم که از گذشته تا به الان شکل گرفته است. در پایان باید گفت در صورتی که دولت بدهی‌های جاری خود را (نه بدهی سال گذشته) به تأمین اجتماعی پرداخت کند یا کسری ماهانه روبرو نخواهیم شد ولی اگر ندهد با مشکل روبرو خواهیم شد. کسری ماهانه در سال گذشته حدود دو هزار میلیارد تومان بود که اواخر سال به ۱,۵۰۰ تا ۱,۵۰۰ میلیارد تومان رسید و در ماه‌های اول امسال نیز به خاطر بحث کرونا مشکل داشتیم اما الان مشکلی نداریم.

می شود ماشین آلات کوچک‌تر یا خاص طراحی نشده باشد. باید زمینه ورود این ماشین آلات را فراهم کنیم.

حبیب‌زاده در پایان گفت: منتظر گزارش نهایی شهرداری منطقه ۷ در خصوص حادثه هستیم و بازرسان ششورا نیز قطعاً ابعاد مختلف این حادثه را بررسی خواهند کرد.

گزارش اولیه حادثه فوت و مصدومیت کارگران خدماتی پذیرفتنی نیست

معاون نظارت شورای شهر تهران از ورود شورا به بررسی حادثه فوت یک پاکبان و مصدومیت دو کارگر دیگر در حوالی پل سیدخندان خبر داد. افشین حبیب‌زاده در گفت‌وگو با ایسنا در مورد حادثه روز جمعه که منجر به مرگ یکی از پاکبانان و جراحت دو پاکبان دیگر بر اثر برخورد یک خودرو با آنان شد و در پاسخ به سوالاتی مبنی بر اینکه چرا این افراد برخلاف آیین‌نامه نیروی انسانی در حال تمیز کردن بزرگراه بوده‌اند، اظهار کرد: سازمان پسماند آیین‌نامه‌ای دارد که بر اساس آن حضور عوامل انسانی این سازمان در بزرگراه‌ها ممنوع است اما در همان آیین‌نامه اعلام شده که اگر نیاز بود مکان خاصی که ماشین‌آلات و ابزار امکان تردد ندارند، تمیز شود می توانند از نیروی انسانی استفاده کنند.

وی با بیان اینکه منطقه ۷ مدعی است که استفاده از نیروی انسانی در بزرگراه در حادثه به این دلیل بوده که باید نقاط حساسی را تمیز می کردند و امکان حضور ماشین‌آلات نبود، گفت: من با معاون خدمات شهری منطقه ۷ نیز صحبت کردم و او اعلام کرده که شرایط به گونه‌ای نبود که ماشین‌آلات در آن مکان استفاده شود.

رئیس فراکسیون کارگری شورای شهر تهران با بیان اینکه اگر قرار است در بزرگراه‌ها از نیروی انسانی استفاده شود باید اقدامات ایمنی و علامت گذاری‌ها به درستی صورت بگیرد، اظهار کرد: بر اساس آیین‌نامه باید چند مرحله هشدار به رانندگان داده شود که در ابتدا یک فرد با پرچم رانندگان را از حضور پاکبانان مطلع کند و بعد از آن نیز در چند مرحله موانعی با فاصله‌های مناسب در نظر گرفته شود تا اگر خدایی ناکرده تصادفی صورت گرفت شاهد مرگ انسان نباشیم.

حبیب‌زاده با بیان اینکه حادثه روز جمعه در ساعت حدوداً ۱۰ و ۳۰ دقیقه رخ داده و متأسفانه یک کارگر ایرانی جان خود را از دست داده و دو

وعده را عملیاتی کنند و یک گام به جلو بگذارند. کارگران هفت تپه در همین حال با اشاره به طولانی شدن اعتراض خود، اضافه کردند: انتظار نداشتیم زمان اعتراض برای دریافت مطالباتمان طولانی شود؛ چرا که پرداخت دستمزدها نباید به مسئله دادگاه آقای «امید اسدیگی» کارفرمای شرکت گره می خورد؛ اما این اتفاق رخ داده است.

کارگران با اشاره به ممانعت‌شان از خروج چند دستگاه مایلر از شرکت که داری بار ساگاس (تفاله نیشکر) بودند، افزودند: این کامیون‌ها برای جابه جایی بار در داخل شرکت استفاده می شدند و دلیلی ندارد که برای ارسال بار به خرم‌آباد یا شهرستان‌های دیگر از آنها استفاده کنند. به همین دلیل سعی کردیم مانع از خروج مایلرها شویم.

کارگران شرکت کشت و صنعت نیشکر هفت تپه، افزودند: هنوز دستمزدهای اربدهشت، خرداد و تیر پرداخت نشده است؛ از این رو انتظار داریم اگر وعده‌ای می دهند، آن

با حضور سه نماینده مجلس همراه بود: تجمع کارگران هفت تپه مقابل فرمانداری شوش

در چهل و نهمین روز از اعتراض صنفی کارگران شرکت کشت و صنعت نیشکر هفت تپه که دیروز (شنبه ۱۱ مرداد) مقابل فرمانداری شوش برگزار شد، «علی خضریان»، «احمد نادری» و «سید نظام الدین موسوی» سه نفر از نمایندگان مجلس حضور یافتند.

به گزارش خبرنگار ایلنا، جمعی از کارگران با ابراز خشنودی از حضور این نمایندگان، یادآور شدند: از حضور نمایندگان استقبال می کنیم؛ اما انتظار داریم که وعده ندهند و عمل را با وعده توأم کنند؛ چرا که

گوش‌هایمان از وعده پر است و دیگر جایی برای ضبط وعده‌ها نداریم.

آنها افزودند: با توجه به اینکه دولت صرفاً وعده داده است که دستمزدهای عقب افتاده کارگران پرداخت می شود، از نمایندگان مجلس انتظار داریم که امور را به صورت میدانی از دولت پیگیری شوند و در مجلس از دولت بپرسند که چرا از کارفرما تضمین‌های محکمی برای پرداخت دستمزدها نمی گیرد؛ در حالی که کارفرما مرتب به دولت وعده می داد که پرداخت دستمزدها عقب نمی افتد.